

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Херсонський державний аграрно-економічний університет

Азербайджанське науково-виробниче об'єднання гідротехніки і меліорації

Варненський університет менеджменту

**Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С. З. Гжицького**

ЗБІРНИК ТЕЗ

ЗА МАТЕРІАЛАМИ

Міжнародної науково-практичної конференції

«ФІЛОСОФСЬКІ ОБРІЇ СЬОГОДЕННЯ»

19 листопада 2020 р.

Херсон – 2020

Редакційна колегія:

Варнавська І. В., кандидат педагогічних наук, доцент;
Черемісін О.В., доктор історичних наук, професор;
Черненко Н. І., кандидат педагогічних наук, старший викладач;
Чепок Р. В., кандидат педагогічних наук, доцент

Збірник тез за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення» 19 листопада 2020 р. Херсон: ХДАЕУ, 2020. 142 с.

У збірнику вміщені тези та доповіді учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення». У матеріалах авторів акцентовано увагу на філософському осмисленні сучасного соціокультурного простору, проблемах пізнання й освіти у вимірах філософського аналізу, філософській рефлексії особистості та інших актуальних філософських проблемах сучасності. Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, усім зацікавленим філософськими дослідженнями. За виклад, зміст, достовірність і грамотність опублікованих матеріалів відповідальність несуть автори.

@ Херсонський державний
аграрно-економічний університет, 2020

ЗМІСТ

Аверчева Н.О. ВПРОВАДЖЕННЯ КЕЙС-МЕТОДІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	7
Алещенко Л.О. МОЛОДІЖНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ	10
Алієва І.В. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТІВ- ЕКОНОМІСТІВ	13
Афанасьєва Ю.І., Варнавська І.В. СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ	14
Біла Т.А., Охріменко О.В., Ляшенко Є.В. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ-АГРОНОМІВ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	19
Бойко В.О. ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ У СИСТЕМІ ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ	22
Бокшань Г. І. МІФОЛОГІЧНІ СЦЕНАРІЇ В РОМАНІ МАРЛЕН ГАУСГОФЕР «ЗА СТИНОЮ»	25
Боліла С.Ю. ЗМІСТОВНА СУТНІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	27
Боровік Л. В. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	29
Варнавська І. В. ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ	31
Власенко І.М., Варнавська І.В. АСПЕКТИ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ	33
Виноградова Т. І. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА ЗА УСПІШНІСТЬ НАВЧАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	35
Волошин М.М., Волошина В.М. РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	39
Галайда Ю.Ю., Литовченко О.І. ЕМПІРИЗМ ТА РАЦІОНАЛІЗМ У ФІЛОСОФІЇ НОВОГО ЧАСУ	41
Гончарський І. Л. ПОЧАТКИ СТАНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ НАУКИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ	43
Дереш В.С., Саніна К.А. ВИЯВИ АУТОАГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	46
Дмітрієва Н. С. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗААУДИТОРНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	48
Євтушенко О. Т., Мінаков Р. В. ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА У КОНТЕКСТІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ	51

навчального закладу із батьками студентів. Адже в родині дитина отримує первинне моральне виховання, яке згодом знаходить своє продовження в процесі навчання в школі і навчальні заклади професійної освіти. Формами такого співробітництва є батьківські збори для студентів конкретної групи, що проводяться куратором цієї групи (не рідше одного разу протягом семестру), загальні батьківські збори, що проводяться адміністрацією коледжу (спільно з директором і його заступником із виховної роботи, а також завідувачами відділеннями і практикою). У деяких випадках можливе і проведення публічних лекцій для батьків.

Отже, морально-етичне виховання студентів має різноманітні форми, і їх систематичне, послідовне і комплексне застосування є запорукою успішного досягнення поставлених виховних цілей і завдань.

Література

1. Капустіна О.В. Активізація професійного самовизначення старшокласників // *Навчальні інновації та їх вплив на якість освіти*. Київ: КНЕУ, 2003. С. 437-438.
2. *Педагогічні основи трудового становлення і професійного самовизначення учнівської молоді* : [монографія] / За ред. М.П.Тименка. Київ: Інститут педагогіки України, 2006. 268 с.

Виноградова Т.І.

*Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА ЗА УСПІШНІСТЬ НАВЧАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Складний і відповідальний період переживає український народ на теренах свого національного оновлення. У сучасних умовах діяльність у галузі навчання і виховання підростаючих поколінь стає провідним чинником суспільного, духовного розвитку. Сучасний період Української держави вимагає докорінної перебудови процесу виховання молодого покоління. Одна з важливих проблем є виховання моральної відповідальності молоді в контексті підготовки майбутніх спеціалістів.

Проблема відповідальності – процес багатоплановий, складний і суперечливий. Тривалий час цим займались здебільшого етики та юристи. Проте, з часом діапазон поглядів на суть питання розширився: відповідальність почали розглядати як соціологічну, психологічну, культурологічну категорію, а пізніше як один з елементів комплексної системи виховання [3, 101].

Сьогодні особливої уваги, насамперед професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів освіти потребує студентська молодь, яка через кілька років становитиме «ядро» української національної інтелігенції. Майбутнє народу України залежить від змісту цінностей, знань, що закладаються у світоглядні орієнтації молодих людей та від того, якою мірою духовність стане основою їхнього життя.

Тому виховання свідомої дисципліни і відповідальності студентів за успішність навчання виступає способом формування культури взаємин між викладачем і студентом. На сьогоднішній день тенденція до зниження успішності є проблемою, яка з року в рік набуває все гострішого характеру і є перешкодою для якісного навчання. Подолання неуспішності - найважливіша задача практичної і теоретичної педагогіки. Не тільки рішення практичних і організаційних задач може забезпечити подолання неуспішності. Потрібні нові теоретичні знання про істоту самого явища, про ознаки і форми його прояву у сучасній вищій школі. Навчально-пізнавальний інтерес, з яким приходять учорашні школярі до університету, на жаль, від курсу до курсу падає. І хоча у студентів зростає

почуття обов'язку і відповідальності, важливий компонент мотивації їхньої навчальної діяльності - емоційний - залишається нереалізованим

Отримана інформація змушує серйозно задуматися, адже зменшується число студентів, яким сам процес навчання приносить радість, задоволення, і збільшується число студентів, яким не подобається вчитися. Позитивне ставлення до навчання в університеті у майбутніх спеціалістів не тільки не формується, але навіть губиться.

Причини, на наш погляд, криються в навчальному перевантаженні студентів, надмірній академічності подання теоретичної інформації, відсутності довірливих партнерських відносин між викладачем і студентом тощо. Метою статті є розкриття причин неуспішності студентів, пропусків занять, і шляхи їх усунення.

Ця тенденція має подвійну природу, що зумовлена самою суттю процесу навчання: з однієї сторони проблеми тих, кого навчають, - це студенти, і недоліки тих, хто навчає, - це викладачі.

Взаємозумовленість стосунків між викладачами і студентами породжує численні взаємозв'язки, які впливають із причин їх виникнення: якщо взяти до розгляду аспект виконавчої дисципліни і відповідальності, то такий взаємозв'язок зі сторони студентів буде виражатися в бездоганному відвідуванні занять, своєчасному виконанні і складанні заліків та іспитів, а з боку викладача – високими професійними якостями. Тоді зрозуміло, що пропуски занять без поважних причин будуть показником безвідповідального ставлення студентів до навчального процесу. Більш того, так звані пропуски з поважних причин часто викликають сумніви в їх достовірності і потребують додаткового ретельного розгляду.

Повертаючись до проблеми пропусків як вкрай негативного явища у навчально-виховному процесі, і розглядаючи причини виникнення, їх можна визначити так:

Першою причиною є недостатній професійний рівень викладача і низький рівень знань студентів. Зазначена причина породжує відверте небажання у студентів відвідувати ті заняття, де викладачі не можуть дати глибше розуміння матеріалу, ніж пропонує підручник, додаткова література або інші сучасні джерела інформації. З іншої сторони-низький рівень розвитку здібностей у студентів не дає можливості викладачу донести до них той рівень знань, який передбачений програмами навчальних дисциплін у відповідності з навчальним планом.

Шляхи вирішення цього конфлікту полягають у постійній праці викладача над поглибленням своїх знань, формуванням творчого складу мислення, розвитку такту, самовладання, набуття організаторських здібностей, терплячого відношення до студентів.

Друга причина зумовлена відсутністю у викладача прагнення до всебічного розвитку, а у студентів – до опанування знаннями. У цьому випадку розвиток інтересу до науки допоможе викладачеві стати цікавим для студента і принести користь в його особистісному становленні. Знайти спосіб пробудження у студентів потягу до знань і визначає високий рівень творчої діяльності викладача, індивідуальних здібностей навчати. До такої діяльності відносять залучення студентів до гурткової та практичної діяльності, до пошуку додаткової і корисної інформації з навчальних дисциплін, участі у конференціях, олімпіадах тощо.

Третя причина полягає у нелюбові до обраної професії або предмета викладачем і неправильний вибір навчального закладу та спеціальності студентом. Щоденна праця викладача – це навантаження на психіку, тому що перед викладачем часто постають складні завдання, які неможливо вирішити за короткий час. Це і значні затрати часу на підготовку до занять, і низька заробітна плата, і не престижність професії на даний час тощо. Нерідко це призводить до педагогічних криз. Тільки захоплений своєю професією викладач може виховати інтерес у студента до дисципліни, яку він викладає. А шляхом бесід, роз'яснень важливості обраної спеціальності в масштабах держави, проведенням екскурсій на діючі підприємства, організації, відвідуванням виставок науково – технічних досягнень прищеплювати студентові повагу до майбутньої своєї професії, навчального

закладу, де він навчається. Інакше студент може зробити вибір на користь іншого навчального закладу, де він зможе краще розкрити свої здібності, творчий потенціал.

Четверта причина, яку можна визначити як головну, полягає у низькому рівні культури взаємостосунків між викладачем і студентом або навпаки. Це складний процес розвитку розуміння і взаємної довіри, що зумовлює здатність знайти свою провину та виправдати кривдника, терпляче ставлення до помилок іншої сторони, визнання своїх недоліків та трансформування їх у чесноти, можливість знайти в собі сили надати допомогу, розуміння того, що кожен іде своїм шляхом і знаходиться на різному рівні розвитку суспільної свідомості. Тому обов'язок кожного викладача полягає у тому, щоб не зашкодити жодному студенту в його русі до розуміння самого себе.

В окрему групу можна виділити причини не пов'язані з навчальним процесом. Це родинні проблеми; хвороби та додаткові витрати часу на оформлення довідок, лікарняних листів, направлень медичних обстежень; збір документів до військкомату студентами призовного віку; запізнення, пов'язані із побутовими проблемами, міським транспортом, поганим самопочуттям; заміни викладача, що сприяють несистематичному вивченню дисципліни тощо.

Способом вирішення таких проблем є виключно індивідуальний підхід, ретельне вивчення кожної конкретної ситуації з подальшим прийняттям справедливого рішення.

Таким чином проблема пропусків занять студентами підлягає детальному аналізу, виявленню головного і другорядного, що в свою чергу дозволить визначити, якими силами, засобами і в який конкретно термін можна її вирішити.

Ще один негативний аспект взаємозв'язків, який ставить під сумнів доцільність оволодіння спеціальністю окремою частиною студентів, полягає в значному збільшенні незадовільних оцінок. З року в рік відсоток їх зростає, визначаючи загальну тенденцію – зниження якості навчання.

Досвід показує, що кількість незадовільних оцінок суттєво впливає і певним чином відображує характер взаємовідносин між викладачем і студентами. За ними стоять взаємна повага, вміння слухати, чути, розуміти, аналізувати і оволодівати на практиці набутими теоретичними знаннями. У них закладено якість педагогічної майстерності, вміння викладача спонукати студентів до пізнавальної діяльності, допомогти їм повірити в свої сили, вказати шлях до оволодіння своїми можливостями.

Особливо засмучує той факт, що значну кількість незадовільних підсумкових оцінок виставляють досвідчені викладачі з великим стажем роботи, які володіють досить високим рівнем знань. Причини такої ситуації, як нам здається, полягають у небажанні таких викладачів взяти на себе всю повноту відповідальності у справі навчання і тому значну її частину вони перекладають на студента. "Він не хоче", "Він не працює" - саме такі висловлювання можна почути від "метрів" педагогіки. Зрозуміло, що подібні заяви відображують лише одну сторону проблеми, причини якої зумовлюють сферу моральних якостей.

Друга сторона проблеми полягає виключно в особистісних якостях викладача. І якщо замість шаблонних ярликів викладач зможе відшукати особливий підхід до кожного студента, побачивши в ньому особистість, що формується, то твердження "Він не хоче" само собою перетвориться у запитання: "Як розбудити прагнення до знань?". "Він не розуміє" може бути трансформоване у запитання до самого себе: "Як я можу допомогти йому зрозуміти?"

Тому спроможність студента до розуміння може розвинути викладач, який усвідомлює свою безумовну відповідальність за ті знання, що закладає в свідомості студента, так як помилка одного викладача множить на десятки і сотні помилок його учнів, з часом помилки укорінюються, перетворюючись в норму, що відображається в міжособистісних, виробничих і суспільних відносинах. Тому принцип "Не нашкодь" повинен міцно увійти у свідомість до кожного, хто бере на себе сміливість навчати і діяти згідно з ним. Виховувати слухняність, чітке виконання розпоряджень дотримання правил внутрішнього розпорядку навчального закладу може викладач, який сумлінно виконує свої обов'язки і добре знає права. Тоді ствердження "Він не відвідує занять" трансформується у запитання: "В чому моя провина, що студент не відвідує занять?"

І, звичайно, для студента немає нічого впливовішого, ніж особистий приклад бездоганного виконання викладачем своїх професійних обов'язків і зобов'язань. До такого викладача студенти регулярно, непримусово ходять на лекції, практичні і індивідуальні заняття, свідомо підвищуючи рівень знань.

Сумлінне виконання різнопланових завдань пробуджує у студента інтерес до знань і дає можливість йому виразно побачити реальну користь дисципліни і відповідального ставлення до своєї праці. Поглиблення знань і набуття практичних навичок із спеціальності завдяки старанності викладачів, неодмінно призведе до подальшого розвитку інтелектуальних здібностей молодих людей.

Ще одна причина зниження якості навчання, проявилась у зв'язку з введенням додаткових платних послуг за повторне вивчення дисципліни. Це призвело до різкого зниження відповідальності як з боку викладачів, так і з боку студентів. Досвід показує, що результати такої взаємодії не високі і мають негативні наслідки. З одного боку, практично повна відсутність бажання в студента повторно опанувати дисципліну змінена ним на тверде переконання, що раз вже існують такого роду платні послуги і він ними скористався, значить позитивну оцінку йому забезпечено. А тому немає потреби напружувати свої сили.

З другого боку, проблему поглиблює незацікавленість, можна навіть сказати, байдужість викладача: "Для чого докладати своїх зусиль в неперспективну справу, якщо все одно прийдеться ставити позитивну оцінку, адже студент вже заплатив гроші". Такого роду практика не додає знань студентові і не сприяє підвищенню авторитету викладача, а навпаки, погіршує взаєморозуміння між ними. Вирішенням проблеми може стати отримання додаткового вільного часу викладачем для індивідуальної роботи зі студентами за рахунок скорочення педагогічного навантаження, а саме аудиторного. Велике навантаження викладача, на жаль, не сприяє підвищенню успішності.

У сучасних навчальних закладах викладач вже не може бути тільки передавачем знань та інформації. Він повинен бути і педагогом, і психологом. Від цього багато в чому залежать успіхи його діяльності, його авторитет. Позитивні якості особистості вчителя становлять основу його авторитету – визнання учнями його інтелектуальної, моральної сили і переваги [4, с. 415]. А звідси – й глибока пошана до вчителя і віра в нього [6, 343]. Тому, ще одним напрямком виходу з такої ситуації може бути організація систематичного навчання з підвищення педагогічної майстерності викладачів безпосередньо у навчальному закладі, де вони працюють (проведення семінарів, курсів), а також отримання педагогічної освіти викладачами-інженерами, агрономами, екологами чи іншими спеціалістами, незалежно від стажу їх роботи в спеціалізованих навчальних закладах чи аспірантурі.

Заохочення до різного роду навчання для викладачів співробітників навчального закладу повинно стати звичайною справою. Навчаючись викладач зможе краще зрозуміти проблеми своїх студентів і допомогти їм у їх вирішенні.

У підсумку можна стверджувати, що головною дійовою особою порушеної проблеми є студент і головним завданням є виховання у нього свідомої дисципліни, відповідальності, сумлінної праці протягом усього часу, відведеного навчальним планом на опанування конкретної спеціальності, силами закоханих у свою справу викладачів, справжніх професіоналів при безумовному формуванні студентів цілеспрямованого прагнення до набуття теоретичних знань, практичних навичок, свідомо обраної професії.

Така гармонійна єдність породжує у людини розвиток громадянського обов'язку, неухильності у дотриманні встановленого порядку, розвиває щирість, довіру, справедливість, формуючи культуру взаємовідносин з тими, з ким пов'язує її життя, роблячи її справжнім майстром своєї справи.

Література:

1. Аврамчук Л.А. Формування активної пізнавальної діяльності студентів // Педагогіка і психологія. 1997. №3. С.122-125
2. Бугрименко А.Г. Внутренняя и внешняя мотивация у студентов педагогического вуза // Психологическая наука и образование. 2006. №4. С.51-60

3. Васянович Г.П. Проблема морально-правової відповідальності особистості в контексті філософії культури *Діалог культур: Україна у світовому контексті: Матеріали перших міжнарод. Філософ.-культуролог. Читань* Ред. кол.: С.О.Черепанова (відп.ред.), В.Г.Скотний, Д.П. Кравич.- Львів: Каменярь, 1996. С. 101-108.

4. Волкова .Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів.К.: Академія, 2001. 576с.

5. Лапкин М.М. Мотивация учебной деятельности и успешность обучения студентов вузов / М.М. Лапки, Н.В. Яковлева // *Психологический журнал*. 1996. №4. С.134-140

6. Сисоева С.О., Поясок Т.Б. Психологія та педагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання.-К.: Міленіум, 2005. 520 с.

7. Смирнов С.Д. Секреты хорошей и плохой учебы студентов // *Психология в вузе*. 2003. №4. С.3-22

Волошин М.М.,

Волошина В.М.

*Херсонський державний аграрно-економічний університет
м. Херсон*

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Однією з найактуальніших проблем сучасності є взаємодія людини з природою. Як стверджує Бацилева О.В. проблема формування екологічної свідомості досить гостро виникла у ХХ столітті, відколи людство стало усвідомлювати згубні наслідки своєї діяльності, які призвели до екологічної кризи в цілому світі. Прояви цієї кризи ми спостерігаємо в різноманітних сферах життєдіяльності: забруднення навколишнього середовища, зникнення цілого ряду тварин та рослин, нераціональне використання природних ресурсів і т.д. Тому закономірним є те, що в наш час активізувалися філософські, екологічні, психологічні та інші дослідження, пов'язані з необхідністю розуміння взаємодії людини зі світом природи. Це призвело до наукового обґрунтування проблеми формування екологічної свідомості особистості. Дана проблема не є новою, проте залишаються взаємовиключними думками науковців як щодо питань визначення сутності та структури екологічної свідомості особистості, так і власне стосовно категорії свідомості, яка є, безумовно, первинною, і яку слід розглянути в першу чергу [1].

Процес формування екологічного знання досить довгий, на думку Дубового В. І. та Дубового О. В. він обумовлюється розвитком знання про людину та природу; специфіка екологічного знання, таким чином, полягає в його інтегративному характері – здатності концентрувати в собі не тільки філософське, а й природничо-наукове, соціально-гуманітарне знання [2].

Зазвичай під екологічною свідомістю розуміють певне психічне утворення (частину свідомості), пов'язане з відношенням «Людина – Природа». Єдиного тлумачення цього поняття немає. Сагдєєва Т. наводить декілька визначень екологічної свідомості [3]:

➤ науково-практичне відображення зв'язку людини та суспільства з теперішнім і майбутнім навколишнім середовищем, необхідність гармонізації відносин між ними;

➤ «...звичайна буденна людська свідомість, змістовно спрямована екологічними сенсами» (В. О. Скребець);

➤ сукупність екологічних уявлень, ставлень до природи, стратегій і технологій взаємодії з нею (В. А. Ясвін).